

Akcija „Pasaule t@vā bibliotēkā”

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija (LNK), sadarbojoties ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB), Latviešu valodas aģentūru (LVA) un Latvijas Bibliotekāru biedrību (LBB) aicina ikvienu bibliotēku piedalīties akcijā *Pasaule t@vā bibliotēkā*. Akcijas mērķis ir apzināt pasaules kultūras un dabas mantojumu, sekmēt unikālu vērtību Latvijā un pasaulē izzināšanu un saglabāšanu.

UNESCO Ģenerālajā konferencē 1972. gadā, uzsverot, ka kultūras un dabas mantojums arvien vairāk tiek pakļauts izzušanai un, ka jebkuras kultūras vērtības un dabas objekta bojāšana vai izzušana ir zaudējums visām pasaules tautām, tika pieņemta Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību. Konvencija paredz, ka katra dalībvalsts veicina arī savā teritorijā esošo vērtību apzināšanu, izpēti, popularizēšanu un saglabāšanu, t.sk. mudinot pievērst uzmanību vērtību saglabāšanai, ieraudzīt vietējās vērtības kopsakarībā ar citām pasaules nozīmes vērtībām.

Pasaules kultūras un dabas mantojuma konvencija šobrīd ir viens no pasaulē visnozīmīgākajiem instrumentiem mantojuma sargāšanā, tas ir arī viens no prestižākajiem kultūras un dabas vērtību sarakstiem. Kopumā Pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā ir iekļauti 936 objekti no 150 valstīm, tostarp divas Pasaules mantojuma vietas Latvijā – Rīgas vēsturiskais centrs un Strūves meridiāna loka divi punkti Jēkabpilī un Sestukalnā.

Akcija *Pasaule t@vā bibliotēkā*, kas norisinās pasaules kampaņas *@your library* ietvaros un ir aizsākta 2010. gadā, šogad pievērsīsies tēmai par pasaules kultūras un dabas mantojumu, tādejādi ievadot 1972. gada Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzības 40. gadadienu, kas tiks atzīmēta 2012.gadā. Akcijas mērķis ir uzsvērt bibliotēkas nozīmi kā neatņemamu mūsdienu informācijas resursu, kas sniedz plašas iespējas zināšanu apguvei, kultūru daudzveidības un kopības izzināšanai,

2011. gada 26. septembrī LNB Bērnu literatūras centrā notiks akcijas *Pasaule t@vā bibliotēkā* pasaules mantojuma izzināšanai bibliotēkās atklāšana. Akcija norisināsies līdz 2012. gada 21. maijam, kad visā pasaulē tiek atzīmēta Starptautiskā kultūras daudzveidības diena dialogam un attīstībai.

Akcijas ietvaros bibliotēkas tiek aicinātas piedalīties un rīkot savās bibliotēkās dažādus pasākumus, kas mudinātu ne tikai bērnus un jauniešus, bet arī pieaugušos veidot izpratni par pasaules un Latvijas kultūras un dabas mantojumu, kā arī veicinātu to līdzdarbošanos ar savām idejām bibliotēkas vides veidošanā. Piemēram, viena no pasaulē labi zināmām Pasaules mantojuma vietām ir Rapa Nui Nacionālais parks Čīlē (Lieldienu salas akmens veidojumi). Vienlaikus ar šīs vietas izzināšanu un iepazīšanu, aktivitātēs un pasākumos jāiekļauj kāda Latvijas kultūras vai dabas mantojuma vieta, kas nav iekļauta pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā, taču saistās ar nozīmīgu vēsturi, idejām, asociācijām, piemēram, Nīcgales Lielais (Baltais) akmens, tādējādi veidojot savdabīgu tiltu starp šīm divām vietām. Svarīgi ir nodrošināt, lai bibliotēkas apmeklētāji akcijas laikā papildinātu savas prasmes bibliotēkā pieejamo resursu – grāmatu, periodikas, interneta un citu avotu – izmantošanā. Akcijas ietvaros mēs aicinām rīkot arī ceļojumu stāstu vakarus, tiekoties ar cilvēkiem, kas apmeklējuši ievērojamas vietas un var dalīties ceļojuma iespaidos, kalpojot par dzīvajām grāmatām.

Lai veicinātu bibliotēkas apmeklētāju savstarpējo sarunu, pētot kultūras un dabas mantojumu, kā arī daloties savās jauniegūtajās zināšanās, aicinām rīkot šādas aktivitātes:

- veidot diskusiju ar bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem;
- pārrunāt vai prezentēt izvēlētos objektus Latvijā; rīkot zīmējumu konkursu, kurā salīdzinātas pasaules kultūras un dabas mantojuma vietas un vietējie objekti;
- veidot spēles vai viktorīnas interesentu grupas ietvaros;
- rakstīt projektus (ieteikumus, rakstus, aprakstus) vietējo objektu labākai atpazīstamībai, salīdzinot un izceļot tos kontekstā ar vispasaules vērtībām;
- veicināt abu – pasaules un lokālā mantojuma salīdzināšanu un savstarpēju skaidrošanu. Piemēram – Lieldienu salu sargu skulptūras iemieso mistēriju, bet Nīcgales Lielais (Baltais) akmens ir dižakmens - lielākais akmens Latvijā, par ko saglabājušās dažādas leģendas. Atšķirīgais: Lieldienu salu akmens skulptūras ir veidotas apzināti, kādam konkrētam nolūkam, savukārt Nīcgales Lielais (Baltais) akmens ir dabas radīts; kopīgais: abiem objektiem nevar noteikt precīzu vēsturi.

Pasaules mantojumu saraksts ir pieejams interneta vietnē <http://whc.unesco.org/en/list> Ierosinājumi salīdzinājumiem:

Ēģiptes piramīdas un skudru pūznis;

Tikal Nacionālais parks Gvatemalā un Grīņu dabas rezervāts;

Persiešu dārzs Indijā un Latvijas Universitātes Botāniskais dārzs;

Moago alas Ķīnā un Šķēdes ala Saldus novadā;

Kalnu dzelzceļš Indijā un Gulbenes – Alūksnes bānītis;

Centrālā Universitātes skolu teritorija Meksikā un savas pilsētas, novada skola;

Sengambia akmens riņķi (krāvumi) un Māras svētnīcas akmens krāvumi;

Senie dižskābāržu meži Vācijā un Pokaiņu mežs Latvijā;

Toledo pilsēta Spānijā un mana pilsēta, novads.

Aicinām bibliotēkas iegūtos diskusiju, pasākumu, spēļu, viktorīnu, uzdevumu rezultātus un ierosinātās Latvijas mantojuma vietas salīdzinājumā ar pasaules vietām apkopot un atzīmēt akcijas *Pasaule t@vā bibliotēkā* planšetē, kas tiks nosūtīta katrai bibliotēkai, kas piedalīsies akcijā. Planšetes sagatavē, ko sākotnēji veidos akcijā iesaistītie bērni un jaunieši uz vietas bibliotēkā, ir jāiekļauj izvēlētais pasaules mantojuma objekts vai objekti no pasaules kultūras un dabas mantojuma saraksta, kurš tiek saistīts ar kādu nacionāla un lokāla līmeņa mantojuma objektu. Planšetē būs paredzēta vieta gan pasākumu

aprakstiem un fotogrāfijām, gan arī būs atvēlēta īpaša zona, kur jāatzīmē izmantotie avoti, no kuriem tika iegūta informācija par pētīto objektu.

Planšetes izveide tiek plānota kā bibliotēku un akcijas dalībnieku kopēja iniciatīva, lai apkopotu iegūtos izpētes rezultātus, izvietotu informāciju un attēlus, kā arī veidotu individualizētu pieeju mantojuma prezentācijai bibliotēkās plašākai auditorijai. Akcijas *Pasaule t@vā bibliotēkā* noslēguma pasākumā izveidotā planšete tipogrāfiski iespiesta kļūs par vizuālu akcijas darbības rezultātu un par vizītkarti bibliotēku darbības atspoguļojumam, popularizējot UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstu, izceļot Latvijas vērtības un mantojuma vietas un rosinot Latvijas iedzīvotājus iesaistīties ar mantojuma aizsardzību saistītos procesos un norisēs.